

OS Vezbe

I. cas

Podsecanje iz P1 i P2, i ceste greske na ispitima.

- Neinicijalizovani pokazivac
- Stringovi bez terminirajuće nule kada se ručno radi sa stringovima
 - Ručno postavljanje nule na kraj stringa je obavezno da funkcije za ispis ne bi citale smeće iz memorije
 - Svaka funkcija iz `string.h` automatski stavlja terminirajuću nulu na kraj stringa
- Definisanje makroa za proveru greska koji će biti često korišćen tokom kursa.

```
#define check_error(cond, msg)\
do{\
    if(!(cond)){\
        perror(msg);\
        exit(1);\
    }\
} while(0)
```

- Ovaj makro se koristi tako što se kao cond stavi uslov koji ne sme da bude true, na primer kod rada sa File Descriptorima kada proveravamo `check_error(fd != -1)`, u slučaju da je fd -1 mi izbacujemo gresku. Takođe je jako bitno da koristimo `errno.h` zaglavlje koje nam omogućava detaljniji uvid u to šta je tačno greska.

❗ OBAVEZNO ✓

Pokazivace uvek inicijalizovati na NULL

Uvek nakon alokacije proveriti da li je alokacija uspesna

Uvek zatvoriti otvorene fajlove i fajl dekriptore

Uvek osloboditi alociranu memoriju nakon što ona prestane da se koristi

🔗 TLPI poglavlja

3.4 Handling errors from Sys Calls

2. cas

Dobijanje informacija o korisniku, grupi i fajlu

Korisnici

- Na linux sistemima sve informacije o korisniku se cuvaju u /etc/passwd fajlu. Dok se informacije o grupi cuvaju u /etc/group
- Za informacije o korisniku moram da `#include <pwd.h>` zaglavlje koje omogucava citanje /etc/passwd fajla, zbog sigurnosnih razloga korisnicke lozinke odnosno hashevi isti su smesteni u /etc/shadow koji zahteva specijalna prava pristupa da bi se otvorio i citao.
- Da bi dobili informacije o korisniku moramo da koristimo staticku strukturu `struct passwd *userInfo`, userInfo je samo naziv strukture u ovom slucaju dok nju popunjavamo sistemskim pozivom `getpwnam()` koja kao argument prima niz karaktera koji je korisnicko ime u plain textu, postoji i druga funkcija koja vraca istu strukturu samo prima korisnicki id `uid_t` (User ID) i ona je `getpwuid()`.
- Za citanje celog /etc/passwd fajla koristimo funkcije `setpwent()` i `endpwent()` koje otvaraju i citaju i nakon toga zatvaraju /etc/passwd file.
- Trenutnog korisnika dobijamo tako sto pozovemo `getpwent()` i fajl citamo do kraj dok funkcija ne vrati `null`.

```
setpwent();
struct passwd *user = NULL;

while((user = getpwent()) != NULL){

    print_users(user);
}
endpwent();
```

- Primer kako bi kod koji cita ceo fajl trebao da izgleda.

```
void print_users(struct passwd* userInfo){

    fprintf(stdout, "\n");
    fprintf(stdout, "Username: %s\n", userInfo->pw_name);
    fprintf(stdout, "UID: %d\n", userInfo->pw_uid);
    fprintf(stdout, "GID: %d\n", userInfo->pw_gid);
    fprintf(stdout, "Home dir: %s\n", userInfo->pw_dir);
    fprintf(stdout, "Shell: %s\n", userInfo->pw_shell);
}
```

- Funkcija koja ispisuje korisnike u formatu koji je citljivi korisniku

Grupe

- Grupe se obradjuju na isti nacin kao i korisnici samo sto se za gurpe koristi zaglavlje `grp.h`
- Informacije o grupi takodje mozemo dobijati na osnovu imena grupe i njenog ID-a koriscenjem funkcija `getgrnam()` i `getgrgid()` koje kao parametre primaju niz karaktera (ime grupe), odnosno `gid_t` sistemski tip koji je Group ID
- Podaci o grupi se cuvaju takodje u staticki alociranoj strukturi `struct group*` `groupInfo` gde je `group` tip structure a `groupInfo` samo njen naziv.
- Ona se popunjava gore navedenim funkcijama.
- Kao kod `pwd.h` zaglavlja i `grp.h` omogućava citanje celog `/etc/group` fajla sa funckijama `setgrent()`, `getgrent()` i `endgrent()`

```
setgrent();
struct group *currentGroup = NULL;

while((user = getgrent()) != NULL){

    print_group(currentGroup);
}
endgrent();
```

- Ovaj kod prolazi kroz ceo `/etc/group` fajl i ispisuje njegov sadrzaj onako kako mi odlucimo da ga formatiramo u fukciji `print_group()`

```
void print_groups(struct group *grinfo){

    fprintf(stdout, "\n");
    fprintf(stdout, "%s\n", grinfo->gr_name);
    fprintf(stdout, "%d\n", grinfo->gr_gid);

    for(int i = 0; grinfo->gr_mem[i] != NULL; i++){
        fprintf(stdout, "%s\n", grinfo->gr_mem[i]);
    }

}
```

- Ova fukcija za dati argument `*grinfo` ispisuje ime grupe, njen id i sve clanove koji su u toj grupi

Fajlovi

- Na linux sistemima postoji 7 vrsta fajlova;
 1. regularni fajlovi `-`
 2. direktorijumi `d`
 3. blok fajlovi, oni su obicno hardverske komponente i nalaze su `/dev` direktorijumu `b`
 4. char fajlovi, ovo su ulazni i izlazni streamovi, terminal je jedan od char fajlova `c`

5. pipe-ovi, ovo su fajlovi koji sluze za redirekciju izlaza jednog programa u ulaz drugog

`p`

6. simbolicki linkovi, oni sadrže stvarne putanje do nekog fajla `l`

7. Socketi, koriste se za komunikaciju izmedju aplikacija `s`

- Sve informacije o fajlu mozemo dobiti pomocu sistemskog poziva `stat()`, koji kao argumente prima putanju do fajla i pokazivac na strukturu `struct stat fileinfo` gde je `fileinfo` samo naziv.
- Iz `stat` funkcije mozemo da dobijemo informacije kao sto su prava pristupa u formatu `rwxxrwxrwx` gde je r - read, w - write i x - executable. i redosled kojim su rasporedjeni oznacava prava korisnika, grupe i ostalih na sistemu
- Pre ovih 9 karaktera ide jedan karakter koji oznacava tip fajla (jedan od onih 7 sa pocetka).
- Struktura `stat` takodje sadrzi i informacije o velicini fajla, vremenu nastanka fajla, vremenu pristupa i vremenu modifikacije, `uid_t` korisnika koji je napravio fajl kao i `gid_t` kojoj taj korisnik pripada.

TLPI poglavlja i materijali

8.1 - 8.4, 15.1, 15.4-15.4.3

man 5 passwd i man 5 group

3. cas

Sistemske pozivi za rad sa fajlovima

Mkdir

- Poziv `mkdir` kreira direktorijum, kao argumente prima putanju na koji fajl treba biti kreiran i mod u kojem treba biti kreiran, odnosno `mode_t` promenljivu koja u sebi sadrzi prava pristupa u hexadecimalnom zapisu, na linuxu se prava pristupa oznacavaju trocifrenim hexadecimalnim brojem.

User	Group	Other
rwX	rwX	rwX
III	IOI	IOI

- Ovo je ekvivalent kao da smo napisali `0755` za prava pristupa, ovo takodje znaci da korisnik moze da cita, pise i izvrsava dok svi ostali mogu samo da citaju i izvrsavaju

Unlink i rmdir

- Brisanje fajlova se vrši pozivom `unlink` koji uklanja fajl sa date putanje. Dok se za brisanje direktorijuma koristi `rmdir`, da bi `rmdir` uspesno radio direktorijum koji

brisemo mora da bude prazan, kod neke implementacije mogli bi smo rekursivno da prodjemo kroz zadati direktorijum pobrisemo sve fajlove sa `unlink` ili `rmdir` ako naidjemo na neki novi direktorijum i zatim obrisemo nas zadati direktorijum.

Otvaranje fajlova

- Svaki otvoren fajl na sistemu ima svoj fajl deskriptor, on nam govori koji je fajl otvoren, sa kojim pravima pristupa i sa kojim flagovima smo otvorili taj fajl odnosno sta mozemo sa njim da radimo
- Za otvaranje fajlova koristimo funkciju `open` kojoj saljemo putanju do naseg fajla, flagove koji odredjuju kako se kreira fajl i prava pristupa.

Flag	Purpose	SUS?
O_RDONLY	Open for reading only	v3
O_WRONLY	Open for writing only	v3
O_RDWR	Open for reading and writing	v3
O_CLOEXEC	Set the close-on-exec flag (since Linux 2.6.23)	v4
O_CREAT	Create file if it doesn't already exist	v3
O_DIRECT	File I/O bypasses buffer cache	
O_DIRECTORY	Fail if <i>pathname</i> is not a directory	v4
O_EXCL	With O_CREAT: create file exclusively	v3
O_LARGEFILE	Used on 32-bit systems to open large files	
O_NOATIME	Don't update file last access time on <i>read()</i> (since Linux 2.6.8)	
O_NOCTTY	Don't let <i>pathname</i> become the controlling terminal	v3
O_NOFOLLOW	Don't dereference symbolic links	v4
O_TRUNC	Truncate existing file to zero length	v3
O_APPEND	Writes are always appended to end of file	v3
O_ASYNC	Generate a signal when I/O is possible	
O_DSYNC	Provide synchronized I/O data integrity (since Linux 2.6.33)	v3
O_NONBLOCK	Open in nonblocking mode	v3
O_SYNC	Make file writes synchronous	v3

- Ovo su flagovi sa kojima otvaramo fajlove.
- Nakon sto smo pozvali funkciju `open` ona vraca ceo broj int koji je nas file deskriptor koji nam omogucava da kasnije pisemo ili citamo otvoreni fajl.
- Fajl deskriptor ne sme da bude -1, u tom slucaju se dogodila greska pri otvaranju fajla.
- Na linux sistemima deskriptori pocinju od broja 3 posto su:
 1. 0 - STDIN - 0 je standardni ulaz
 2. 1 - STDOUT - 1 je standardni izlaz
 3. 2 - STDERR - 2 je standardni izlaz za greske

Read i write

`read` poziv pokušava da cita podatke iz datog file deskriptora `read(int fd, void buf[.count], size_t count);`, `fd` je file deskriptor, `buf` je memorija u koju upisujemo procitanih `count` bajtova fajla, ako `read` vrati `-1` znamo da citanje nije bilo uspesno.

```
{  
    int fd = open(argv[1], O_RDONLY);  
    check_error(fd != -1, "open failed");  
  
    char buf[BUFFER_SIZE];  
    int readBytes = 0;  
  
    while(readBytes = read(fd, buf, BUFFER_SIZE)){  
        check_error(write(1, buf, readBytes) != -1, "write  
failed");  
    }  
  
    check_error(readBytes != -1, "read failed");  
  
    close(fd);  
}
```

- U ovom kodu otvaramo fajl sa `O_RDONLY` flagom koji nam omogućava citanje fajla zatim alociramo niz karaktera `char buf[]` u koji ćemo da smesatamo procitane podatke.
- Funkcija `read` vraća broj procitanih bajtova fajla i sve dok broj procitanih bajtova nije 0 nastavljamo da citamo, u slučaju da je `readBytes = -1` to znači da je došlo do greske.
- Ova funkcija cita dati fajl i ispisuje ga na standardni izlaz, slično kao program `cat` u linuxu.

Kopiranje fajlova

```
int srcfd = open(argv[1], O_RDONLY);  
check_error(srcfd != -1, "srcfd");  
  
int destfd = open(argv[2], O_WRONLY | O_TRUNC | O_CREAT, 0644);  
check_error(destfd != -1, "destfd");  
  
char *buf = malloc(BUFF_SIZE);  
check_error(buf != NULL, "buffer");  
  
int readBytes = 0;  
  
while(readBytes = read(srcfd, buf, BUFF_SIZE)){  
    check_error(write(destfd, buf, readBytes) != -1, "write");  
}  
  
check_error(readBytes != -1, "read");
```

```
close(srcfd);
close(destfd);
free(buf);
```

- Kreiramo `int srcFd, int destFd`, koji su fajl dekriptori nasih fajlova `srcFd` je fajl koji kopiramo, `destFd` je fajl u koji kopiramo, zatim inicijalizujemo bafer za citanje i citamo sve dok `read` ne vrati 0.
- Problem kod ovog pristupa je sto mi ne zadržavamo prava pristupa fajla koji kopiramo nakon sto se kopiranje završi posto je `destFd` otvoren sa razlicitim pravima i on ce uvek imati prava 0644 ili `rw-r--r--` sto znaci da ce samo korisnik moci da cita i pise dok ce ostali moci samo da citaju.

TLPI poglavlja

4-4.7

18.3 - unlink

18.6 rmdir i mkdir

15.2-15.2.1

4. cas

Umask i promena prava pristupa

- Umask koristimo da bi dobili prava pristupa koja zelimo posto sistem ne dozvoljava kreiranje fajla sa `0777` pravima na primer. Sistem iz sigurnosnih razloga ne dozvoljava kreiranje fajlova koje mogu svi da citaju, pisu i izvrsavaju pa su default prava pristupa uglavnom `0775` ili `0664`
- Zeljena prava dobijamo kada zeljena prava `&` (and-ujemo) sa invertovanim umaskom.
- Za razliku od `chmod`, `umask` ne radi sa vec postojećim fajlovima vec samo omogucava kreiranje fajla sa zeljenim pravima.
- Komanda `chmod` menja prava datom fajlu `chmod [OPTION] mode ... FILE`

```
int main(int argc, char** argv) {

    check_error(argc == 3, "./chmod file permissions");

    int prava = strtol(argv[2], NULL, 8);

    //kreira se fajl
    int fd = open(argv[1], O_CREAT, prava);
    check_error(fd != -1, "open");
    close(fd);
}
```

```

    //menjaju mu se prava pristupa
    check_error(chmod(argv[1], prava) != -1, "chmod");

    exit(EXIT_SUCCESS);
}

```

- Funkcija koja emulira sistemsku komandu `chmod` i menja mu prava pristupa, problem sa ovom funkcijom je taj sto mi ne bi smeli i ne bi trebali da otvaramo fajl ako zelimu da mu samo promenimo prava

```

/* izdvajamo stara prava pristupa fajlu*/
struct stat fileinfo;
check_error(stat(argv[1], &fileinfo) != -1, "stat");
mode_t current_mode = fileinfo.st_mode;

/* dodajemo i oduzimamo trazena prava*/
mode_t new_mode = (current_mode | S_IWGRP) & ~S_IROTH;

/* menjaju mu se prava pristupa */
check_error(chmod(argv[1], new_mode) != -1, "chmod");

exit(EXIT_SUCCESS);

```

- Ova funkcija ne otvara fajl ali mu menja prava pristupa tako sto ih prvo dobije iz `stat` strukture. Ova funkcija konkretno oduzima prava citanja za `other` a dodaje prava pisanja za `group`

Obilazak direktorijuma

- Obilazak direktorijuma mozemo uraditi na 2 nacina:
 - tako sto cemo rucno napisati funkciju za rekurzivni prolaz kroz direktorijum
 - koriscenjem `nftw` funkcije iz zaglavlja `<ftw.h>` (file tree walk)
- Rucna implementacija obilaska direktorijuma u dubinu

```

void sizeOfDir(char* putanja, unsigned* psize) {
    /* citamo informacije o trenutnom fajlu */
    struct stat fInfo;
    check_error(lstat(putanja, &fInfo) != -1, "...");

    /* dodajemo velicinu fajla na tekuci zbir */
    *psize += fInfo.st_size;

    if (!S_ISDIR(fInfo.st_mode)) {
        /* prekidamo rekurziju */
        return;
    }
}

```



```

    /* ako je u pitanju direktorijum, otvaramo ga */
    DIR* dir = opendir(putanja);
    check_error(dir != NULL, "...");

    /* u petlji citamo sadrzaj direktorijuma */
    struct dirent* dirEntry = NULL;
    errno = 0;
    while ((dirEntry = readdir(dir)) != NULL) {

        char* path = malloc(strlen(putanja) + strlen(dirEntry->d_name) +
2);
        check_error(path != NULL, "...");

        /* formiramo putanju na gore opisani nacin */
        strcpy(path, putanja);
        strcat(path, "/");
        strcat(path, dirEntry->d_name);

        if (!strcmp(dirEntry->d_name, ".") || !strcmp(dirEntry->d_name,
"..")) {
            check_error(stat(path, &fInfo) != -1, "...");
            *psize += fInfo.st_size;

            free(path);
            errno = 0;
            continue;
        }
        sizeofDir(path, psize);
        free(path);

        errno = 0;
    }

    check_error(errno != EBADF, "readdir");
    /* zatvaramo direktorijum */
    check_error(closedir(dir) != -1, "...");
}

```

- Drugi nacin je samo koriscenjem funkcije `nftw` tako sto cemo joj posalti samo `const char *path*` putanju do fajla, i pokazivac na funkciju kojom ce da obradi fajlove, `int f(const char *fpath, const struct stat *sb, int typeflag, struct FTW *ftwbuf, broj otvorenih fajl deskriptora int nopenfd i int statusflag,`
- `int f(const char *fpath, const struct stat *sb, int typeflag, struct FTW *ftwbuf` ova funkcija je zaduzena za obradjivanje fajla koji funkcija `ntfw` nadje;
 1. `const char *fpath`, je putanja koji `ntfw` prosledjuje ovoj funkciji
 2. `const struct stat *sb*`, je stat struktura pomocu koje mozemo da obradjujemo informacije o trenutnom fajlu koje je `nftw` pronasao

3. `int typeflag` nam pomaze da brze utvrdimo tip fajla, na primer `FTF_F` znaci da je fajl na putanje `fpath` regularan fajl
4. `ftwbuf` pruza funkciji uvid u struktur `FTW` koja sadrzi dve promenljive, `int base` i `int level`, `base` oznacava koliko daleko smo odmakli od pocetka nase putanje a `level` koliko smo duboko,